

Школа, освіта і зародження педагогічної думки в Київській Русі

4PP

ЕТНОПЕДАГОГІКА - ...

- Це наука, яка вивчає принципи навчання, виховання, освіти через звичаї, обряди і мову народу.

988 р. – відкриття школи “учіння
книжного”

- На початку XI ст. В Київській Русі визначалися два типи шкіл:
- нижчі школи грамоти;
  - елітарні школи “учіння книжного”.

Осередки освіти

ЦЕРКВИ І МОНАСТИРІ

Дестинка церква.
Реконструкція планічного боку.

У церковній школі
(рис. Р. Кудрицька).

Перший паросток вищої школи в Україні - двірцеві школи. Досить популярними були школи грамоти, ремісницькі школи.

Що вивчали у школах діти?

- сім вільних мистецтв (наук):
- граматика,
- риторика,
- діалектика,
- арифметика,
- геометрія,
- астрономія,
- музика.

- 1037 року при Софійському соборі відкрили школу нового типу, де, крім грамоти, вивчали грецьку і латинську мови, основи філософії і медицини. Відомим лікарем у Києві був Агапіт, який умів робити хірургічні операції.

Агапіт Печерський

Як вивчали?

Методи навчання:

- **Екзогенний метод** - ґрунтувався на вірі в існування двох світів (небесного і земного).
- **Художній метод** - подавав художньо-образну характеристику видатних осіб, святих, героїв тощо.
- **Науковий метод** - полягав в поясненні навчального матеріалу емпіричним шляхом.

Історію та географію вивчали на основі
“Повісті минулих літ”, юриспруденцію – за
“Правдою Руською”, посібником з
граматики служила “Книга
Осьмичастинна” (про частини мови).

1086 р. у Києві
при
Андріївському
монастирі
княжна Анна
Всеволодівна
відкрила перше в
Європі жіноче
училище.

У стінах Софії Київської (1037 р.) було засновано велику бібліотеку, майстерню - *скрипторій*, де перекладали та переписували книжки

- У Київській Русі була своєрідна система освіти для сиріт і дітей з відхиленнями у розвитку.

Існувало дві форми опіки дітей-сиріт: індивідуальна і громадська. Згідно з “Правдою Руською”, опікуном сиріт могли бути близькі родичі або вітчим. Опікун був зобов’язаний годувати, одягати сиріт і зберігати їхню спадщину до досягнення повноліття. Людину, яка повинна була турбуватися про сироту, як про рідну дитину, називали “печальником”. Були притулки для сиріт.

Навчальні книги в школах Київської Русі.

“Ізборники” князя Святослава (1073,
1076)

Псалтирі, Молитвослови

Зародження і розвиток педагогічної думки

- Педагогічні погляди та ідеї розроблені Іларіоном “Слово про закон і благодать”;
- Нестором “Повість минулих літ”, “Чтение о жизни и погублении... Бориса и Глеба”;
- Кирилом Турівським “Моління”;
- Климентом Смолятичем
- Данилом Заточником “Моління”

Народні педагогічні ідеї базувалися на усній народній творчості: обрядових піснях, легендах, загадках, прислів'ях, заклинаннях, епічних та ліричних піснях.

Народна педагогіка була представлена усною народною творчістю – фольклором, в якому відображалась народна ідеологія.

Основні риси педагогіки XI-XIII

ст.:

- пошук нових методів і прийомів виховання,
- збагачення засобів впливу;
- трансформації міфів в епос і науку, ілюзорних уявлень про природу – в загадках;
- заміна звичаю жертвоприношення дітей богам на покладання вінків.

Значних успіхів у київській Русі досягла книжна справа.

У 1037 р. була відкрита перша бібліотека.